

Гончаренко М. Л.,
канд. екон. наук, доцент, викладач
Механіко-технологічний фаховий коледж ім. О.О. Морозова,
м. Харків

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ РОЗПОДІЛУ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Прибуток підприємства є критерієм ефективності конкретної виробничої (операційної) діяльності, а також внутрішнім джерелом формування фінансових ресурсів підприємства. Саме у системі внутрішніх джерел формування цих ресурсів прибутку належить головна роль. Чим вищий рівень генерування прибутку підприємства в процесі його господарської діяльності, тим менша його потреба у залученні фінансових коштів із зовнішніх джерел. Це може бути запорукою високого рівня самофінансування його розвитку, забезпечення реалізації стратегічних цілей цього розвитку, підвищення конкурентної позиції підприємства на ринку.

Процес формування та розподілу прибутку повинен бути побудований таким чином, щоб сприяти підвищенню ефективності виробництва, стимулювати виробничий, науково-технічний та соціальний розвиток підприємства в цілому.

Управління використанням та розподілом прибутку – це окрема функція підприємства. У ході реалізації цієї функції здійснюється своєчасна сплата податків за рахунок прибутку; забезпечується формування фінансових ресурсів за рахунок прибутку для розвитку різних напрямів діяльності; формується система пропорцій розподілу прибутку на капіталізовану та споживану частини. Такі механізми регулювання формуються всередині конкретної організації відповідно регламентуючи визначальні оперативні управлінські рішення, які забезпечують коло інтересів власників та персоналу.

Порядок розподілу прибутку підприємства визначається чинним законодавством і залежить від форми власності й організаційно-правового статусу підприємства. Сам процес розподілу можна розділити на етапи, перший з котрих – розподіл загального прибутку між державою і підприємством, який здійснюється у формі сплати податку з прибутку. Порядок обчислення та сплати податку на прибуток встановлений Податковим кодексом України. Другий етап – це розподіл чистого прибутку на користь підприємства та власників [1, с 86-87]. Порядок розподілу і використання чистого прибутку на підприємстві знаходяться в компетенції підприємства та фіксується в його статуті. У загальному випадку прибуток підприємства може спрямовуватися:

- на покриття збитків минулих років;

- виплату дивідендів, тобто розподіл частини чистого прибутку між власниками згідно із часткою їх участі у власному капіталі підприємства;
- створення резервного капіталу (фонду), який має за мету покриття потенційно можливих збитків підприємства, виплату дивідендів за привілейованими акціями, погашення заборгованості у разі ліквідації підприємства тощо (розмір щорічних відрахувань у такий фонд не може бути меншим, ніж 5 відсотків суми чистого прибутку);
- збільшення статутного капіталу;
- інші цілі, пов'язані з виконанням соціальних програм і розширенням виробництва [2, с. 221].

Як видно з вищесказаного, розподіл прибутку стосується проблем взаємовідносин з фіскальними органами та акціонерами. Підприємство, забезпечуючи виробничі, матеріальні та соціальні потреби за рахунок чистого прибутку, має прагнути встановлення оптимального співвідношення між фондом накопичення та споживання для того, щоб враховувати умови ринкової кон'юнктури і водночас стимулювати та заохочувати результати роботи працівників.

Список використаних джерел

1. Ситник Н. С., Смолінська С. Д., Ясіновська І. Ф. Фінанси підприємств : навч. посіб. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2020. 402 с.
2. Романченко Н. В., Кожемякіна Т. В., Пічик К. В. Економіка підприємства : навч. посіб. Київ : НаУКМА, 2018. 343 с.